

MEDIJI O ZDRAVSTVU

četvrtak, 24. mart 2022.godine

BLIC- KORONA DIVLJA U EVROPI, KOD NAS BROJKE STAGNIRAJU Todorović za "Blic": Ako ove prepreke savladamo, sledi nam miran period, a na jesen NOVI KRUG VAKCINACIJE

BLIC- MEĐU STUDENTIMA ZAVLADALA ZARAZA Poseta studentskim poliklinikama uvećana za 70 odsto, žale se na respiratorne tegobe

DANAS- Tuberkuloza: deveti po učestalosti uzrok smrti u svetu

RTS- Dragica Miličanović – najbolja medicinska sestra u Srbiji

KORONA DIVLJA U EVROPI, KOD NAS BROJKE STAGNIRAJU Tiodorović za "Blic": Ako ove prepreke savladamo, sledi nam miran period, a na jesen NOVI KRUG VAKCINACIJE

Dok korona brojke u Srbiji uglavnom stagniraju, Evropa ne prestaje da beleži visoku stopu novozaraženih. U Nemačkoj je prema poslednjim podacima registrovano 182.939 novih slučajeva, u Francuskoj 24.179, u Italiji, 32.573, u Austriji 31.872...

Na dnevnom novu mi u proseku beležimo oko 2.000 novih slučajeva, iako smo očekivali da će brojevi padati brže, to se ipak još uvek nije desilo. Međutim, situacija kod nas nije zabrinjavajuća, ali ne treba zaboraviti da je pred nama nekoliko izazova, izbori, dolazak naših građana iz inostranstva, ali i Uskrs.

Epidemiolog i član Kriznog štaba prof.dr Branislav Tiodorović u razgovoru za „Blic“ kaže da ćemo za izbore najverovatnije koristiti preporuku kao za referendum, da će na izbornim mestima biti neophodno koristiti masku i dezinfekciju, ali da nas nakon toga čekaju praznici, kao i dolazak naših ljudi i to iz onih zemalja gde se trenutno beleži visoka stopa novozaraženih.

- To što počinje po zapadnoj Evropi sa tim duplim omikronom, sa tom kombinacijom omikrona treba biti uprezan, iako ohrabruje ta vest koju su Izraelci saopštili da nije u pitanju opasan soj, opet budimo oprezni. Visoke brojeve imaju i Francuska, Nemačka, Italija, i to su one zemlje odakle će nam uglavnom doći naši ljudi sada za praznik, pa uvek stoji apel da treba voditi računa i paziti na simptome, kaže profesor Tiodorović.

Kako ističe, imamo održavanje na jednom nivou, krenule su brojke ka dole, ali ne onako brzo kako smo očekivali. Dobro je to što ne raste hospitalizacija, a i broj preminulih pada.

- Smatram da treba uzeti ozbiljno ovu situaciju u zapadnoj Evropi, mi smo uvek kasnili za njima, uvek je bilo nekih sedam do deset dana iza njih, zato treba biti oprezan. Mi ćemo u aprilu imati izbore, mislim da ćemo predložiti da se primenjuju sve mere kao za referendum. Tada je sve bilo dobro odrađeno i nismo posle toga imali porast broja zaraženih, to je dobar model i verovatno će biti predložen i za predstojeće izbore. To podrazumeva da kada dođe glasač na izbornu mesto, da stavi masku, da drži distancu, šta je tu teško, objašnjava profesor.

Nakon toga nam dolazi Uskrs, ali i naši ljudi iz inostranstva, pa je neophodno biti oprezan.

- Oni obično dolaze iz tih zemalja gde brojke rastu, da li je to Nemačka, Italija, Austrija, treba biti spreman na to, ako pratimo situaciju to nam može pomoći da izbegnemo neki novi talas.

- Uskrs nosi rizik, ne samo što dolaze, već se tada obično održavaju svadbe, okupljanja, što nosi sa sobom visok nivo mogućeg zaražavanja. Svadbe uveliko traju, da se razumemo, zabrane nema ali budimo svesni da preporuke postoje, pa ako sumnjate da imate koronu, da imate neki simptom, nemojte ići na proslavu, kaže profesor Todorović.

Ukrštanje dva omirkona

Ministarstvo zdravlja Izraela objavilo je pre nekoliko dana da su otkrivena dva slučaja zaraze novim sojem korona virusa u toj zemlji, odnosno da je došlo do kombinacije omikrona BA.1 i BA.2. Epidemiolog i član Kiznog štaba prof. dr Branislav Todorović izjavio je tada za „Blic“ da nema razloga da nas to zabrinjava, jer su mutacije sasvim očekivane, i da ovaj soj daje blažu kliničku sliku.

- To je kombinacija omikrona BA. 1 i BA. 2 i praktično se karakteriše blagim povišenjem temperature, groznicom, bolovima u mišićima i zglobovima. I sami Izraelci su doneli odluku da nema hospitalizacije takvih bolesnika, i da to prolazi kao obična prehlada. Taj soj su dobili preko nekoga ko je stigao iz inostranstva na njihov aerodrom. Uzeli su uzorak, i otkrili ga. To znači da se takva vrsta kombinacije dešava po svetu, ali evo što je važno, oni su ipak ozbiljna medicina, važno je da nema nikakvih ozbiljnih znakova bolesti. U pitanju su lakše kliničke slike, i uglavnom sve prolazi lako i nema hospitalizacije, izjavio je profesor Todorović.

Sledi miran period, na jesen vakcinacija

Proleće i leto će nam biti mirno, smatra naš sagovornik, deo aprila će biti rizičan zbog okupljanja, a onda očekujemo mirno proleće i leto.

- Maj će biti miran, ne treba očekivati nešto posebno. Leto će biti mirno takođe, a na jesen, očekujem vakcine prilagođene novim sojevima, i apelujem na sve da ne zaboravimo na imunizaciju, kako sada, tako i pred jesen i zimu, poručuje profesor Todorović.

- Očekujem da na jesen počne novi krug vakcinacije celog stanovništva, a pre svega onih sa imunodeficijencijom, starijih osoba i hroničnih bolesnika, najnovijim vakcinama, koje će verovatno biti i polivalentne, odnosno sadržati u sebi više sojeva korone koji tada budu dominirajući. Vodeće kompanije,

koje proizvode vakcine protiv kovida, rade na tome da naprave vakcinu kakva je ona protiv gripa, da pokrije sojeve koji u tom momentu cirkulišu planetom - kaže prof. Todorović.

On podseća da su sve sadašnje vakcine napravljene od izvornog, vuhanskog soja, koji odavno ne cirkuliše nigde na svetu.

- Zato se farmaceutske kuće utrkuju u tome da što pre naprave nove vakcine i budu spremne, a najkasnije do jeseni, kako bi bila bolja zaštita ljudi od koronavirusa - navodi prof. Todorović i dodaje da će Srbija među prvima, kao što je bio slučaj i sa najnovijim lekovima, nabaviti i te vakcine kada stignu.

U Srbiji je počela primena četvrte doze za sve koji su imunokompromitovani ili su stari ili imaju hronične bolesti usled čega vakcina ima manju zaštitnu moć.

- A ko želi može da primi i četvrtu i petu dozu vakcine ako mu je potrebna zarad ulaska u neke države koje ne priznaju rusku ili kinesku vakcinu, koje su mnogi naši građani primili - zaključuje prof. Todorović.

MEĐU STUDENTIMA ZAVLADALA ZARAZA Poseta studentskim poliklinikama uvećana za 70 odsto, žale se na respiratorne tegobe

Poslednjih nekoliko nedelja povećan je broj studenata koji dolaze u respiratornu kovid ambulantu Studentske poliklinike, ali većina ima grip, izjavila je epidemiolog Studentske poliklinike Mila Paunić

- Poslednje nedelje u respiratornu kovid ambulantu je došlo čak 70 odsto više studenata nego pre dve nedelje. Studenti se najčešće žale na respiratorne tegobe koji liče na kovid, međutim broj kovid studenata nije značajno veći, ali jeste u blagom porastu. Radimo i briseve na grip i tu se javlja veliko povećanje - rekla je Paunić.

Ona je ukazala da je prošle nedelje od 80 uzetih briseva 66 studenata bilo pozitivno na grip, što je više od 82 odsto.

- To je ogroman procenat. I sada nam je potpuno jasno da se radi o gripu, što je i očekivano jer onog momenta kada zaštitne maske nisu bile obavezne i kreće nešto što je u medicini prirodno poznata pojava, a to je interferencija virusa - istakla je ona.

Prema njenim rečima, kod studenata se najčešće javlja AHR grip, a ono što je, kako je navela, od juče novo jeste da je izolovan i grip tipa B kod dva studenata.

Tuberkuloza: deveti po učestalosti uzrok smrti u svetu

Svake godine se obeležava Svetski dan borbe protiv tuberkuloze 24. marta, kako bi se podigla svest javnosti o zdravstvenom, socijalnom i ekonomskom uticaju tuberkuloze (TB). Ove godine toga dana se obeležava 140. godišnjica objave dr Roberta Koha o otkriću prouzrokovala tuberkuloze.

Prema pisanju Batuta, zaustavljanje ove iscrpljujuće bolesti ostaje i dalje globalni prioritet. Poslednjih deset godina u tome je postignut ohrabrujući napredak. Međutim, pandemija COVID-19 dovela je dalji uspeh u borbi protiv ove bolesti u opasnost. Negativno je uticala na prevenciju i kontrolu tuberkuloze na prvom mestu jer SARS-CoV-2 virus predstavlja povećan rizik za osobe obolele od tuberkuloze, kao i zbog toga što je izazvala ozbiljne poremećaje na globalnom nivou u pružanju zdravstvenih usluga u oblasti dijagnostike i lečenja tuberkuloze.

Borba za okončanje tuberkuloze nije samo borba protiv jedne bolesti. To je takođe borba da se smanji siromaštvo, nejednakost, diskriminacija i stigma i proširi socijalna zaštita i univerzalna pokrivenost zdravstvenom zaštitom.

Prema podacima Svetske zdravstvene organizacije (SZO) iz 2020. godine, tuberkuloza i dalje predstavlja deveti po učestalosti uzrok smrti u svetu i vodeći uzrok smrti od jednog infektivnog agensa, učestaliji u odnosu na HIV/AIDS. Procenjeno je da je ukupno 9,9 miliona ljudi obolelo od tuberkuloze u 2020. godini.

Uticao pandemije COVID-19 preokrenuo je godine globalnog napretka u smanjenju broja umrlih od tuberkuloze, sa procenjenim brojem umrlih u 2020. na nivou iz 2017. godine. Procenjeno je da je oko 1,5 miliona HIV-negativnih osoba umrlo od tuberkuloze (u odnosu na 1,2 miliona u 2019), kao i 208.000 osoba koje žive sa HIV-om.

Najveći broj obolelih se nalazi u regionu jugoistočne Azije (44 odsto), Afrike (25 odsto) i zapadnog Pacifika (18 odsto), dok je manje opterećenje ovom bolešću u istočnom Mediteranu (8,2 odsto), Americi (2,9%) i Evropi (2,5 odsto). Izračunato je da osam zemalja čine dve trećine globalnog ukupnog broja obolelih od tuberkuloze: Indija (26 odsto), Indonezija (8,5 odsto), Kina (8,4 odsto), Filipini (6,0%), Pakistan (5,7 odsto), Nigerija (4,4 odsto), Bangladeš (3,6 odsto) i Južna Afrika (3,3 odsto).

U Evropskoj uniji i Evropskoj ekonomskoj zajednici (EU/EEA) u toku 2019. godine prijavljena su 49.752 slučaja obolevanja od TB. Stopa prijavljivanja se smanjuje samo za oko 5 odsto svake godine. Potreban je pad od najmanje 10 odsto da bi se postigli ciljevi održivog razvoja i ciljevi globalne strategije za eliminaciju TB kao javnozdravstvenog problema.

Srbija se, kao i svake godine, 24. marta 2021. godine pridružuje svetskoj kampanji obeležavanja Svetskog dana borbe protiv tuberkuloze pod sloganom „INVESTIRAJ U TUBERKULOZU, SPASI ŽIVOTE”, što je posebno značajno sada u kontekstu preusmeravanja sredstava i kapaciteta zdravstvenog sistema u borbu protiv COVID-19. Zapostavljanje kontinuiranih napora na kontroli ove bolesti u bilo kom trenutku u budućnosti može biti opasno i u zemljama sa niskim opterećenjem ovom bolešću kao što je Republika Srbija, zbog prisustva rezistentnih oblika bolesti koji se teže leče a posebno u uslovima epidemije druge zarazne bolesti.

Posebna pažnja tokom epidemije COVID-19 posvećena je:

zajedničkim naporima svih ključnih institucija i organizacija da se smanji uticaj epidemije COVID-19 i održi neophodan nivo kapaciteta dijagnostike i lečenja tuberkuloze, kako bi se svi potencijalno oboleli na vreme dijagnostikovali i započelo lečenje;

pravovremenoj nabavci antituberkulotskih lekova prve i druge linije u cilju sprečavanja u prekidu snabdevanja lekovima;

nabavci najnovijih međunarodno odobrenih lekova za lečenje rezistentnih oblika tuberkuloze;

obezbeđivanju kapaciteta za hospitalno i ambulantno lečenje tuberkuloznih bolesnika.

U 2020. godini u Republici Srbiji prijavljeno je 314 slučajeva obolevanja od svih oblika tuberkuloze, koji podležu obaveznom prijavljivanju, što odgovara notifikacionoj stopi od 4,55/100.000. Vrednost notifikacione stope u 2020. godini je za 49,6% niža u odnosu na 2019. godinu kada su prijavljena 623 obolela od tuberkuloze. Imajući u vidu da je unazad 15 godina prosečan godišnji pad broja obolelih od

tuberkuloze bio 5–10%, što je u skladu sa postojećim naučnim saznanjima u oblasti nadzora nad tuberkulozom, ovakva vrednost može ukazivati na smanjen broj dijagnostikovanih slučajeva sa jedne strane i nekompletno prijavljivanje zbog epidemiološke situacije izazvane virusom SARS-CoV-2. Prijavljeno je 10 smrtnih ishoda od tuberkuloze – stopa smrtnosti od 0,14/100.000 (sedam puta manje u odnosu na 2007. godinu kada je stopa smrtnosti iznosila 0,94/100.000, što je bila najviša vrednost u poslednjih 15 godina).

Osnovno o tuberkulozi

Tuberkuloza je zarazna bolest koju izaziva bakterija (bacil) tuberkuloze. Infekcija se prenosi vazduhom, izuzetno retko na drugi način. Najvažniji izvor prenošenja infekcije su bolesnici sa plućnom tuberkulozom. Kada osoba sa nelečenom zaraznom tuberkulozom pluća kašlje, kija, smeje se ili govori, ona izbacuje u vazduh bacile zajedno sa kapljicama pljuvačke. Ove veoma male čestice dugo lebde u vazduhu i do prenošenja infekcije dolazi kada druga osoba udahne zarazne kapljice sa bacilima tuberkuloze.

Ako osoba ima dobru otpornost organizma, infekcija sa udahnutim bacilima se savlada u začetku i do bolesti najčešće i ne dolazi. Svega 10% inficiranih osoba će se kasnije u toku života razboleti od tuberkuloze, a najčešći razlog je pad otpornosti organizma izazvan stresom, neurednim životom, neuhranjenošću, lošim uslovima života, alkoholizmom, nekom dugotrajnom bolešću, HIV infekcijom, itd.

Tuberkuloza se može pojaviti u bilo kom delu tela, ali najčešće se javlja u plućima. Najčešći simptomi plućne tuberkuloze su kašalj, nekada sa pojavom krvi u ispljuvku, povišena temperatura, noćno znojenje, gubitak apetita, mršavljenje i opšti osećaj slabosti

Dragica Miličanović – najbolja medicinska sestra u Srbiji

Dragica Miličanović iz Zdravstvenog centra Užice je najbolja medicinska sestra u Srbiji prema oceni Udruženja medicinskih sestara-tehničara Kliničkog centra Srbije "Sestrinstvo".

Dragica Miličanović već 36 godina radi na Intenzivnoj nezi.

"Radni vek privodim kraju i ovo je kruna za sav moj rad. Ali, moram da napomenem da je to timski rad, da je bilo koja od mojih koleginica ovde, podjednako bi trebalo da dobije ovu nagradu. Sve smo mi podjednako dobre, vredne, odgovorne, humane. Taj osmeh pleni, kada dođete na odeljenje i kad se nasmejete pacijentu, kažete dobar dan u bilo koje doba dana mnogo im znači", kaže Dragica Miličanović.

Dodeljene su i tri nagrade za najbolju sestru zaposlenu u Univerzitetskom kliničkom centru Srbije, jer prethodne dve godine to nije učinjeno zbog pandemije.

Statuu "Dušica Spasić" koja se od 2005. godine dodeljuje za izuzetne ljudske i profesionalne vrednosti dobile su Božanka Divnić, Snežana Đurić Stanković i Olgica Živković.